

Mga kaaway han katawhan

## 20th IB, berdugo nga batalyon ha Northern Samar

**G**insusuka han katawhan an 20th Infantry Battalion, berdugo nga batalyon ilarum han 8th Infantry Division-Philippine Army, nga nakapat ha Northern Samar. Ha haros duha kadekada hini ha prubinsya, diri na maihap an ngaran han mga biktima hini nga parag-uma, lokal nga upisyal, ngan ordinaryo nga sibilyan. Waray wantas ini nga nagamit han kamadarahug kontra ha mga sibilyan, mahugaw nga todo-gerra, ngan itom nga propaganda ha kontra-rebolusyunaryo nga katuyuanan.

Pira kadekada an rekord hini han pasista nga panmuypoy, sigon ha mga sumat han *Ang Bayan* ngan *Larab*. Ha panahon nga nakadto ini ha Mindanao hadton 1996, dabi na ini ha pwersahay nga pagpalayas ha gatus-kayukot nga Lumad agud hatagan dalan an pagmimina ha South Cotabato. Hadto Abril-Mayo 2001 naman, dabi ini ha pagpauran han 79 nga artileri kontra ha mga Lumad ha Brgy. Balit, San Luis, Agusan del Sur, nga pumatay ha tulo nga sibilyan ngan lima nga samaran. Nag-imponer liwat ini han blokeyo ha pagkaon, nanharas, nanarhug, nan-ngawat ngan nanhibang han propyedad. Hadton Disyembre 2002, ginreklamo liwat han mga Lumad ngan lokal nga upisyal ha Alegria ngan Las Nieves, Surigao del Norte an pangabuso han 20th IB.

### Berdugo han mga parag-uma

Dara-dara han 20th IB an mahugaw nga tradisyon hini han ideploy ini ha Northern Samar. Tikang hadto tubtub yana, lanong ini ha pagpatay ha mga parag-uma, pangastigo, tortyur, pandakop han mga sibilyan para ha interogasyon ngan pagpasu-render, pagkampo ha mga baryo, pagdiri nga kumadto ha umhanan, ngan panguna han mga kontra-sosyal nga aktibidad sugad han huygo, irig-

nom, ngan pangabuso ha kababayinan.

Grabe kadamo na an mga paraguma nga ginpatay han 20th IB (*Kitaon an listahan ha sunod nga paypay.*) Hadton 2020, ginpatay hini an diri mamenos ha walo nga parag-uma. Tikang 2007 tubtub 2008, pumatay ini han upat nga parag-uma ha bungto la han San Isidro, labot pa han mga ginterorisa ngan ginpatay hini nga mga gindududahan nga tagsuporta han BHB ha Catarman, ngan Lope de Vega hadton 2008. Hadton 2020, upat kabises ini nangistraping ha bungto han Palapag. Ha duha hini, mga balay han sibilyan an ira ginpabuthan, kun diin naigo an usa nga puya.

Nabulos ini ha mga residente kun napeperdi han BHB. Hadton Pebrero 25, 2006, gindakop, ginkastigo ngan ginpatay han mga tropa han 20th IB hi Jose Agas, 65, ha Brgy. E. Duran, Bobon kahuman han serye nga aragway kontra ha BHB. Hadton Mayo 13, 2007, gindakop nira hi Jimmy Sansel, residente han Brgy. Hiratigan, Lope de Vega, kahuman an madinaugon nga ambus han BHB ha Upper Kainaga hiton liwat nga adlaw. Hadton Agosto 12-13, 2019, han ginharas han BHB an detatsment han CAFGU ha Brgy. Poponton, Las Navas, gintirok han 20th IB an 143 nga residente han



kasapit nga baryo nga Caputon para ha interogasyon ngan ilegal nga pagrekisa han mga balay. Hadton Abril 11-18, 2020, nangastigo, pwersado nga nagpaupod ha operasyon ngan nanhibang han ani han parag-uma an mga tropa han 20th IB kahuman hini pakyas nga mareyd an BHB ha pareho nga bungto.

Diri ginkikilala han 20th IB an pagungbaw han sibilyan nga gubyerno ha militar. Pira nga lokal nga upisyal na an ira ginpatay, kalakip hira Oswaldo Galos, kapitan han Brgy. Trujillo, Bobon hadton Pebrero 27, 2006, ngan Apolinario "Kap Pening" Lobico, kapitan han Brgy. San Miguel, Las Navas hadton Abril 25, 2018. Talapas ha internasyunal nga makatawo nga balaud, ginkampuhan han mga elemento han 20th IB ha panguna ni Col. Noli Lapizar an Las Navas National High School hadton Abril 4, 2017. Tungod kay gin-okuparan nira an bilding han eskoylahan, napiritan nga magklase an mga estudyante ha gawas hini nga nakatulda.

Diri ulang an pandemya, kalamidad, o ukoy-bubto ha pasismo han 20th IB. Hadton Disyembre 16, 2017, ginkamang hini an usa nga yunit han BHB nga naghihimo han *medical mission* kahuman manlasurbo

an bagyo nga Urduja. Hadton Marso 2020, ha pungkay han pandemya ngan samtang mayda ukoy-bubto, dirudiretso an operasyon nga saywar han mga tro-pa ha mga baryo ha Las Navas.

**Adik ha bomba ngan kanyon**

Hadton Oktubre 26, 2019, kalakip an 20th IB ha Joint Task Force Storm nga naghulog hin walo nga tig-220 kilo nga bomba ha usa nga umhanan ha Brgy. Caputoan, Las Navas. Ginhibang hini an usa nga balay kundi waray man naigo nga yunit han BHB. Amo ini an kinaiya han panmomba han 20th IB: buta, waray wantas ngan diri epektibo kontra ha BHB.

Higwaos na han batalyon nga manganyon ha mga sibilyan nga komunidad. Hadton Disyembre 16, 2017, napiro-ran nga mag-ebakwet an mga residen-te han Brgy. Hinagonoyan, Catubig, ka-human manganyon an 20th IB. Bumuto an bala 20 kametros an kahirayuan ha mga balay. Hadto Abril 2018, duha ka-beses liwat hini nga ginpabuto an 105mm *howitzer* ngadto ha Brgy. San Vicente, Catubig, diin waray maigo an BHB lugod nakaringgal ini han masa.

Hadton Septyembre 2020, diri ma-menos ha 88 nga bala han kanyon an ginpauran ha duha nga bungto. Nagbuhi ini han 40 nga bala ha mga umhanan hira ha Brgy. Siljagon, Brgy. Naparasan ngan Brgy. Quezon ha Mapanas, han 18 hirani ha Brgy. Magsaysay, Mapanas, ngan han 30 ha Sitio Canonghan, Brgy. Osmeña ngan Sitio Cag-anibong, Brgy. Bagacay ha bungto han Palapag. Kadu-ngan hini nag-imponer liwat an mga sundalo han "lockdown" ha Siljagon ngan nanrekisa ha mga balay han masa kay kuno mga "armory" ini han BHB. Ginhimo ini kahuman an susrunod nga kaperdihan han 20th IB kontra ha BHB.

**Pabrika han "fake news"**

Grabe nga kaawod an dara han mga kaperdihan han 20th IB kontra ha BHB nga tubtub an higtaas nga upisyal han 8th ID gintatahuban na la hini han magkalain-lain nga klase han buwa.

Hadton Mayo 5, 2004, ginsering han hadto anay kumander han 8th ID nga hi Maj. Gen. Glen Rabonza nga pito nga gerilya kuno an napatay han atakihon

han 20th IB an usa nga kampo han BHB ha Brgy. Palanit, San Isidro. An tinuod, unom ngada walo nga sundalo an napa-tay, lima pa an ira samaran samtang waray kaswalti an BHB.

Han reydon han 20th IB an *medical mission* han BHB ha Brgy. Hinagonoyo-nan, ginpagawas nira nga hira an nag-hihimo han "relief" ngan hira kuno an nireyd han BHB. An kamatuoran, nahimo han BHB an aktibo nga depensa ngan nakapatay han upat nga kaaway. An upat nga bala han 105mm *howitzer* nga ira ginbuhian amo an pumatay ha unom ngada siyam nga kalugaringon hi-ni nga pwersa.

Naggrabe an pagtahi-tahi han buwa han 20th IB ha presente ilarum ni Lt. Col. Gullem. Ha iya pamumuno, an ba-

talyon an usa ha mga pinakaagsub magbuladas han buwa nga balita, paka-raot ngan pambibirikis han estorya ha *social media*. Gin-gagawas hini nga mga kaapi han BHB an mga biktima hini nga parag-uma, sugad kan Melvin Cabe, pa-rag-uma, nga namatay ha pangistra-ping han 20th IB hadton Mayo 6, 2019. Waray wantas nga gin-re-red tag han 20th IB an mga aktibista, progresibo nga organisasyon, *party-list*, unibersi-dad, ngan lokal nga upisyal, nga nahihimo hira nga vulnerable ha mga *death squad* han rehimen Duterte. Hadin Ene-ro, gintarhug ni Gullem an mga upisyal han gubyrno ha Las Navas nga kakasuhan hira han Anti-Terror Law tungod kay waray hira magsumat han aktibidad han BHB ha lugar. ■

**Berdugo han mga Nortehanon**

Pira na ba an nagin biktima han 20th IB?\*

- 20 Ekstrahudisyal nga pagpatay
- 9 Pakyas nga pagpatay
- 16 Tortyr, pangastigo
- 33 Iligal nga pangaresto
- 4,172 Pwersahay nga pag-ebakwet
- 2,659 Panhulga, panharas, panarhug

\*Damo an waray pa mahiapi hini nga lista. Mga reperens: Ang Bayan, Larab